

Tudjuk, hogy ezek a halálos következetesség logikáját szétfeszítő versek végül is nem bizonyultak kellő ellensúlynak. Az élet íve, akár a világrendet kereső gondolaté, be-
zárult.

Hogy az önfelszámoló gondolatmenet egyúttal a személyes lét felszámolásába tor-
kollott, abban talán szerepet játszott egyfajta – itt csak utalásszerűen jelezhető – filo-
zófia naivitás is. József Attila bizonyosan nem olyan értelemben volt filozófiailag hiá-
nyosan művelt, ahogyan Mannheim rá vonatkozó szavait értelmezni szokták, hiszen
ismerte a klasszikus és kortárs filozófia nagyon sok meghatározó gondolatát és gon-
dolkodóját. Amikor azonban megkésetten egy korábbi időszak rendszerépítő kísérle-
teit folytatta a végső konklúzióig, mintha figyelmen kívül hagyta volna, hogy a
klasszikus rendszerépítők – Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Marx – éppen e konklú-
zióból (a világrend nélkülünk meg nem álló, ránk szoruló voltából) indítottak, s mint-
egy erre a kihívásra építették rendszereiket, melyek ekképpen eredendően hipoteti-
kus karakterűek.

De legalább ennyire döntő kellett hogy legyen a valósághoz kötő személyes elemek
meggyengülése is, amelyek egy más dimenzióba helyezve őket, relativizálhatták volna
a mégoly konzekvens elméleti belátások érvényességét. Ezúttal csak arra szerettem
volna utalni, hogy bár a logika halálugrásából a logika terepén már nem lehetett
visszatérni, de rendre felmerültek e gondolatmenetbe integrálhatatlan, ahhoz képest
távolságot kínáló megtartó dimenziók is, melyek az olyan-amilyen valóság súlyát reha-
bilitálhatták volna.

Végül is ránk maradt egy szédítő tudatossággal befutott pálya, egy végbevitt áldo-
zat, egy Nagy Halál, a maga tragikus nagy költészetével. És ránk maradt jó néhány
meleg hangú, olykor önironikus vagy éppen meglepett, sehova nem illő vers, hara-
miákról, tavaszról, őszyről, szörnyeteg gyermekekről, barátnak sóvárgott ellenfélről,
lányok szoknyájáról. E végső dolgokról.

Parancs János

KÖZBEN

Már nem tudom,
hogy mit akarok,
mi az, amit még akarhatok.
Csak nyúglódom, botorkálok,
hol erre, hol arra.
Faltól falig, majd vissza.
Aztán megint előre.

Értelmetlen heveskedés ez.
Az idő hiábavaló mulatása.
Az erőtlen test ostoba,
ösztönös reménykedése.
Innen nincs kijárat.
Innen kijutni nincs hová.
Feladat sincsen, s ha volna is,
nincs bizonyítható megoldása.

A tagolatlan sötétségben.
Képzelődé és káprázat.
Rücskös és nyirkos falfelület.
Sehová se vezető, szűk nyiladék.
Fölfelé csavarodó, lefelé táguló,
cápa fog sorú kürtőjárat.
Egy zsilip vagy kapu előtere.
Aztán ismét a mozgás kényszere.

ALIG HIHETŐ

ha rád gondol,
a test remegése,
a kulcsolódó mozdulatok,
tompá és vak áramütések,
bizsergések és lüktetések
emlékc tör fel a mélytudatból

ha rád gondol,
a torka kiszárad,
ringatják öklelő, puha hullámok,
melegvízű források, öblök,
sodorják mederfenéki áramlások,
forgó, veszedelmes örvénylések,
s a bolygó, varázslatos delej
rabul ejti ismét

ha rád gondol,
pörögni kezd és emelkedik,
elúszik messzire a cívódások
mérgező gőzei közül az ég
boltozata alatt, és álmában
méz csordul ajkán